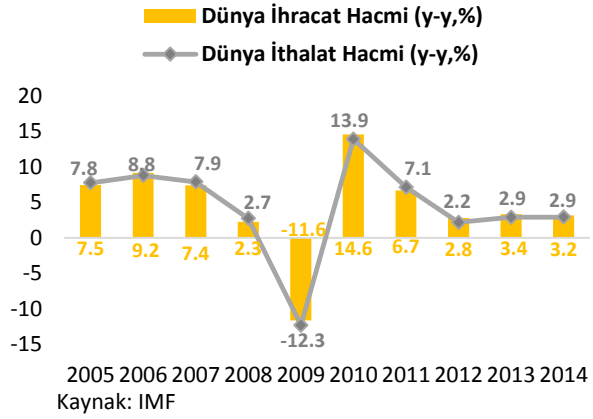
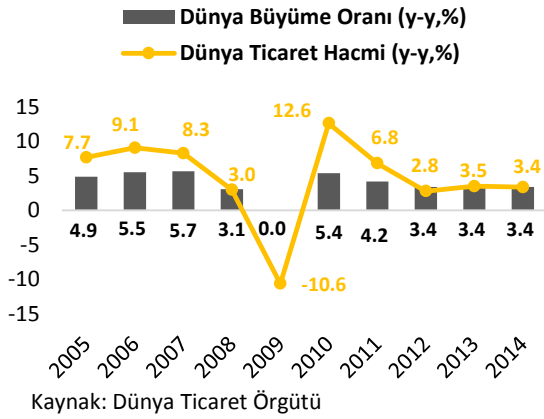

Yıllık Bazda Gerileme Yaşayan Küresel Ticaret Hacmi ve Türkiye Gelişmeleri

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomilerinin ticaret performansının yansımaları gördüğümüz küresel ticaret hacminin 2014 yılına göre gerileme yaşamaya son dönemde ön plana çıkan gelişmelerden biri. Küresel ticaret hacminin daralmasına paralel olarak Türkiye'nin de dış ticaret hacminde yavaşlama görülmesi 2014 yılı itibarıyla daralma yaşayan dış ticaret açığındaki toparlanmayı destekler nitelikte görünse de, ihracat yaptığımız ülke ekonomilerinde yaşanan sıkıntılar ihracat performansımıza olumsuz yansımakta. Bu haftaki raporumuzda global ticaretteki gelişmeleri ve ardından bu gelişmelerin Türkiye ticaretine yansımaları ele alacağız.

2008-2009 küresel kriz döneminden sonra artan ticaret hacminin de desteğiyle dünya büyüme oranında sıçrama yaşadığı görülüyor. Dünya ticaretinin kriz öncesi seviyeye dönmesini sağlayan tarihi artışta özellikle Çin ve Japonya gibi Asya ülkelerinin ticaret hacminde görülen artış etkili oldu. Ancak 2008 yılı küresel krizin ardından Euro Bölgesi başta olmak üzere gelişmiş ekonomilerde krizin derinleşmesi ve Asya ülke ekonomilerinin yavaşlaması nedeniyle ticaret hacminde yaşanan artış söz konusu dönemi takip eden yıllarda hızla ivme kaybetti. Bu ivme kaybında gelişmiş ülke ekonomilerindeki talep eksikliğinin yanı sıra zayıf dış talep nedeniyle Çin ve Japonya büyüme hızında keskin bir düşüş gerçekleşmesi sonucunda gelişmekte olan Asya ekonomilerinde büyüme hızının belirgin bir şekilde güç kaybetmesi öncelikle etkili oldu. Bununla birlikte Ortadoğu ve Doğu Avrupa ülkelerinde yaşanan siyasi krizler sebebiyle artan jeopolitik risk algısı ile Rusya ekonomisinde Batılı ülkelerin uyguladığı ambargo nedeniyle yaşanan sıkıntılar dünya ticaret hacminin daralmasında etkili olan diğer önemli faktörler oldu.

	Yıllık % Değişim			Aylık % Değişim		
	2012	2013	2014	Ocak 2015	Şubat 2015	Mart 2015
Gelişmiş Ülkeler						
İthalat Hacmi	-0.3	-0.4	2.9	-0.1	-0.8	1.9
İhracat Hacmi	0.5	1.3	1.9	-0.6	-0.8	1.0
Gelişmekte Olan Ülkeler						
İthalat Hacmi	4.8	5.6	4.0	-5.7	0.2	1.4
İhracat Hacmi	3.9	4.6	4.6	-0.5	-0.9	-4.7

Kaynak: Dünya Ticaret Örgütü

Küresel kriz sonrası dönemde artan dünya ticaret hacminin toparlanma hızının yavaşlaması gelişmiş ve gelişmekte olan ülke dış ticaret hacimlerinde ayrışmayı belirgin hale getirdi. Kriz döneminde ABD Merkez Bankası (Fed)'nin varlık alımlarıyla genişlemeci para politikası izlemeye başlaması, gelişmiş ekonomilerde tasarruf eğilimini artırırken tasarrufların reel ekonomi yerine finansal piyasalarda değerlendirilmesine sebep oldu. Bu durum gelişen ülkelerin dış ticaret hacimlerinin daralmasına, gelişmiş ekonomilerden gelişmekte olan ülke ekonomilerine kayan sermaye sayesinde gelişmekte olan ülke ekonomilerinin canlanmasına ve dış ticaret

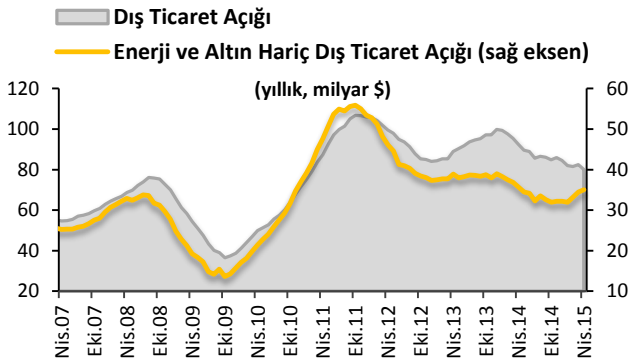
hacimlerinin artmasına neden oldu. Söz konusu gelişmeler sonucunda 2008-2013 döneminde, gelişmiş ülkeler ihracat ve ithalat hacimlerinin daraldığı, gelişmekte olan ülkeler ihracat ve ithalat hacimlerinin arttığı görüldü.

2014 yılına gelindiğinde, gelişen ülkelerde dış ticaret hacimleri yükseldi. Ancak 2014 yılının son çeyreğinde Fed'in tahvil alımını tamamen bitirmesi ve faiz artırımının fiyatlanmaya başlanması ve dünya büyüme oranındaki sert yavaşlama ile birlikte 2015 yılının ilk iki ayında hem gelişen hem de gelişmekte ülke ekonomilerinin dış ticaret hacimlerinde daralma yaşandığı görüldü. Özellikle gelişmekte ülke ekonomilerinin dış ticaret hacimlerinde daralma dikkat çekici oldu.

Mart ayında Dolar'daki güçlenme karşısında Euro'nun zayıflaması Euro Bölgesi dış ticaret hacminde artış yaşanmasında etkili olurken Batı kıyılarındaki grevin bitmesi ABD dış ticaret hacminin artışında belirleyici oldu. Küresel talepte henüz tam anlamıyla toparlanma olmaması nedeniyle Çin'de dış ticaret hacmi istenilen seviyeye gelmezken, resesyona mücadele eden Japonya'da iç talep eksikliği dış ticaret hacminin zayıf seyretmesine neden oluyor. Son açıklanan verilere göre gelişmiş ülke ekonomilerinin ticaretinde bir toparlanma yaşansa da, küresel büyümeye önemli katkısı olan Çin ekonomisine ilişkin devam eden resesyona endişeleriyle birlikte Rusya ve Ortadoğu'da yaşanan sıkıntılar dünya ticaret hacminin hala düşük seviyelerde seyretmesine sebep oluyor. Bununla birlikte, petrol fiyatlarının 2015 yılı ilk yarısından itibaren gerileme yaşaması petrol ihraç eden konumunda olan Orta Doğu ve Rusya gibi ekonomilerde reel gelirleri düşürmesine sebep olarak söz konusu bu ülkelerin gelir kaybı sebebiyle ithalatlarında gerileme yaşanmasına sebep oldu. Öte yandan, petrol fiyatlarında yaşanan gerileme Asya ve gelişmekte olan ülke ekonomilerinde genel olarak üretim maliyetlerini düşürücü yönde katkı yaparak ekonomik aktiviteyi pozitif yönde etkiledi.

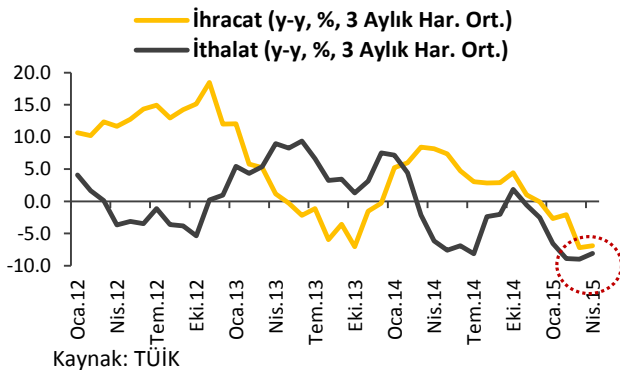
Petrol fiyatlarındaki gerilemenin pozitif katkısına rağmen global ticaret hacminin zayıf seyri Türkiye'nin de dış ticaret hacminde daralmayı beraberinde getirdi. Nitekim 2015 yılbaşıdan bu yana Türkiye'nin dış ticaret hacminde geçen yıla göre azalma yaşandığı görülüyor. Bu çerçevede, raporumuzun geri kalan kısmında TÜİK tarafından son açıklanan Nisan ayı dış ticaret açığı gelişmelerini ele alacağız.

Nisan ayında dış ticaret açığı 4.96 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti...

Kaynak: TÜİK

itibaren hızlı bir toparlanma sürecine giren yıllıklandırılmış enerji ve altın hariç dış ticaret açığının iyileşme hızının, sermaye ve tüketim malı ithalatlarında yaşanan yıllık artışın etkisiyle son iki aydır yavaşladığı görülüyor.

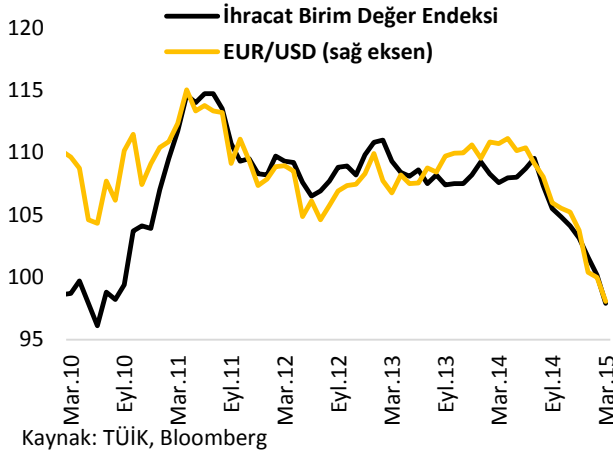

Kaynak: TÜİK

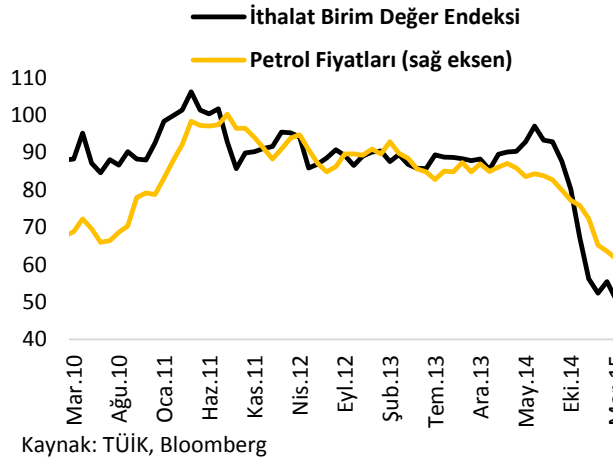
Nisan ayında dış ticaret açığı 2014 yılının aynı dönemine göre %31.9 azalarak 4.96 milyar dolar ile 4.8 milyar dolar olan beklentimizin bir miktar üzerinde gerçekleşti. 12 aylık kümülatif dış ticaret açığı ise, geçen yılın aynı dönemine göre %13.2 azalarak 80.1 milyar dolara geriledi. Yıllıklandırılmış enerji ve altın hariç dış ticaret açığı ise Nisan ayında geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre %1.57 gerileyerek 35.1 milyar dolar seviyesinde gerçekleşirken, aylık bazda hafif bir artış gösterdi. 2014 yılının ikinci çeyreğinden

Dış ticaret dengesinin alt komponentlerine bakıldığında, ihracatın aylık bazda %40.6 artış kaydeden altın ihracatının desteği ile geçtiğimiz ayki toparlanmasını sürdürerek 13.4 milyar dolar seviyesinde gerçekleştiği görülüyor. USD/TL kurundaki artışın ihracatımızda yaratması beklenen pozitif etkinin ihracat ortaklarımız olan ülkelerdeki ekonomik sorunlardan ve EUR/USD paritesinde yaşanan gerilemeden dolayı yeterince görülmemesi nedeni ile son üç ayda geçtiğimiz

yılın aynı dönemine göre üst üste düşüş gösteren ihracatın, bu ay yönünü hafif yukarıya çevirmesi pozitif bir gelişme oldu. İthalat bir önceki aya göre %2 azalarak 18.4 milyar dolar seviyesinde açıklandı. İthalatın Nisan ayında yıllık bazda %11.1 düşüşle toparlanmasını sürdürmesine rağmen gerileme ivmesinin sermaye ve tüketim mali ithalatında yıllık bazda yaşanan artışın etkisiyle yavaşladığı görülüyor. İhracat ve ithalatın yıllık değişiminin 3 aylık ortalamalarına baktığımızda, geçtiğimiz yıllarda ithalata göre sert bir şekilde gerileyen ihracatın düşüş eğiliminin ivme kaybettiği görülüyor. İthalattaki iyileşme ivmesinin de gittikçe yavaşlayarak yataylaştığı ve ithalatın önümüzdeki dönemde artış sinyali verdiği görülüyor.

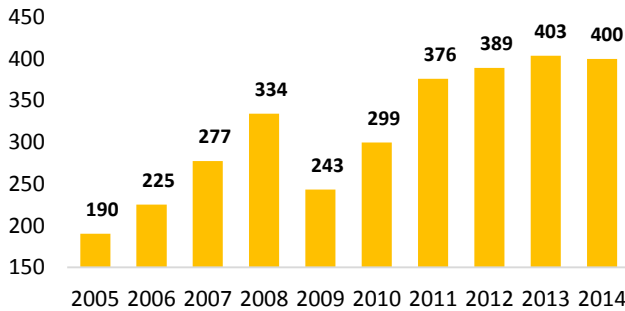

İhraç malların fiyatlarını ifade eden "ihracat birim değer endeksi" ile EUR/USD paritesindeki gelişim arasındaki ilişki yandaki grafikten de görüldüğü gibi genel olarak pozitif yönlü. "Parite etkisi" olarak adlandırılan bu ilişki, özellikle euronun dolar karşısındaki değişiminin yüksek olduğu dönemlerde daha fazla ön plan çıkması sonucu 2015 yılbaşından bu yana ihracatta görülen zayıf seyir görünümünü sürdürüyor.

Petrol fiyatlarındaki değişimler, ithalat fiyatlarının yıllık değişimine etki etmekle birlikte söz konusu bu etkinin gecikmeli olduğu yandaki grafikte de görülüyor. Özellikle 2014 yılı ilk yarısından sonra petrol fiyatlarında yaşanan gerileme miktar bazında aynı petrol tüketimini gerçekleştirecek de, tutar bazında ödediğimiz enerji faturasına olumlu katkıda bulundu. Ancak aynı dönemde TL'nin dolar karşısında değer kaybetmesi bu olumlu katkıyı bir miktar sınırlandırdı.

Türkiye Dış Ticaret Hacmi (milyar \$)

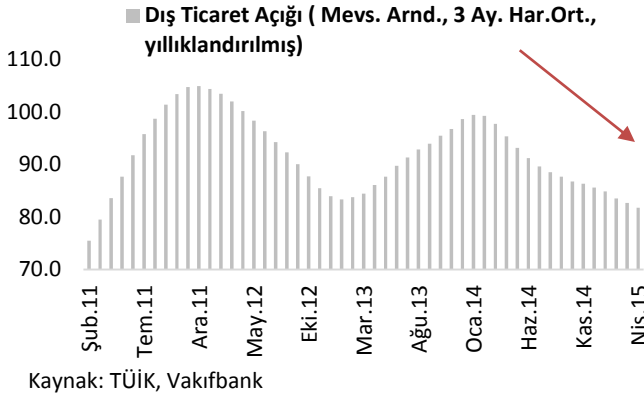

Kaynak: TÜİK

hacmimizi baskılayan diğer önemli faktör olarak öne çıkıyor.

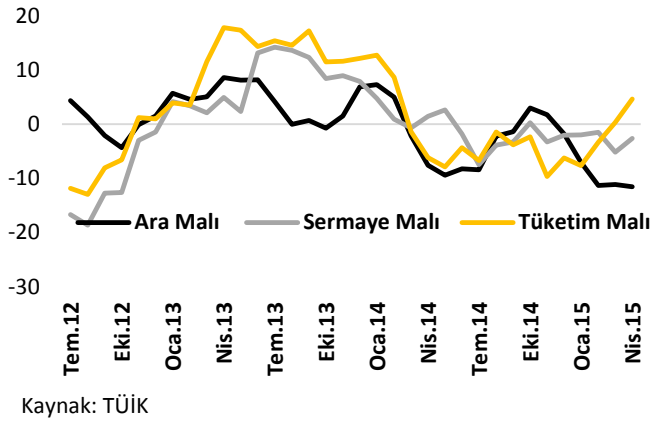
2008 kriz dönemi sonrasında gelişmekte olan ülke dış ticaret hacimlerinde artışa paralel olarak Türkiye dış ticaret hacminde de artış yaşandığı görülüyor. 2010-2011 yılları arasında hızlı bir toparlanma yaşayan dış ticaret hacminin ivmesinin ilerleyen yıllarda yavaşladığı dikkat çekiyor. Söz konusu yavaşlamada, öncelikle önemli ihracat ortaklarımızdan Euro Bölgesi ekonomisinde henüz belirgin bir toparlanmanın kaydedilememiş olması ve dünya büyüme oranındaki azalış etkili olmuştur. Bununla birlikte Rusya ve Orta Doğu ülkelerindeki jeopolitik ve ekonomik sıkıntılar dış ticaret

Momentum

Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış seriye göre, Nisan ayında ihracat bir önceki aya göre %5.3 artarken, ithalat %0.3 azalış gösterdi. Böylelikle arındırılmış verilerle dış ticaret açığı Nisan ayında 5 milyar dolar ile arındırılmamış veriye yakın gerçekleşmiş oldu. Dış ticaret açığının momentumuna bakıldığında ise 2014 yılı Ocak ayından bu yana toparlanmaya devam ettiği ancak toparlanma hızının Şubat ayında sert artış göstermesinin ardından Mart ve Nisan aylarında toparlanmasının hız kaybettiği dikkat çekiyor.

Ekonomik Sınıflandırmaya Göre ithalat (y-y, 3 Aylık Har. Ort.)

2014 yılında yaşanan zayıf yurtiçi talep sebebiyle ithalatın alt gruplarında yıllık bazda gerileme yaşanmıştı. 2015 yılı itibarıyla kurda yaşanan artışın da etkisi ile bu görünüm devam etti ancak Mart ayında tüketim mali ithalatında yıllık bazda diğer kalemlerden farklı olarak sert bir artış yaşanmıştı. Nisan ayında ise, ara mali ithalatı yıllık bazda %17.6'lık sert gerileme yaşarken, sermaye mali ithalatı 2014 yılsonundan bu yana %6.6'lık artış ile ilk kez yıllık bazda yükseliş yaşadı. Tüketim mali ithalatı ise geçen ay yaşadığı sert artışın ardından Nisan ayında %1.8'lik sınırlı bir artış kaydetti. Tüketim mali ithalatında Nisan

ayındaki artışta binek otomobilleri ithalatındaki artış belirleyici olurken, 3 aylık hareketli ortalamalar itibarıyla yandaki grafikte görüldüğü gibi tüketim mali ithalatındaki yaşanan artışın önümüzdeki dönemlerde de devam etmesi yurtiçi talepte bir canlanma olabileceğine işaret ediyor. Öte yandan, ara mali ithalatının önemli alt kalemlerinden biri olan “sanayi için işlem görmemiş hammaddeler” kaleminde Nisan ayında yıllık bazda %36 gerileme yaşanması dikkat çekti. Sermaye mali ithalatının 2014 yılsonundan bu yana ilk kez yıllık bazda artış yaşamasında ise geçen yılın aynı dönemine göre %80 artış gösteren “sanayi ile ilgili taşımacılık araç ve gereçleri” kalemi etkili oldu. Böylelikle Nisan ayında ara mali kanalı ile 12.1 milyar dolar, sermaye mali kanalı ile 3.6 milyar dolar, tüketim mali kanalı ile 2.5 milyar dolarlık bir ithalat gerçekleştirilmiş oldu.

Sonuç olarak, Nisan ayında dış ticaret açığı geçen yılın aynı dönemine göre %31.9 azalarak 4.96 milyar dolar ile 4.8 milyar dolar olan beklentimizin bir miktar üzerinde açıklandı. Böylece 12 aylık kümülatif dış ticaret açığı geçen yılın aynı dönemine göre %13.2 azalarak 80.1 milyar dolara gerilemiş oldu. Nisan ayında altın ihracatının da desteği ile ihracat aylık bazda artış kaydetmesine karşın EUR/USD paritesindeki gerileme ve Avrupa’da yaşanan sıkıntılar sebebiyle son dönemdeki zayıf görünümünü sürdürdü. Nisan ayında ara mali ithalatında yıllık bazda sert gerileme yaşanırken, sermaye mali ve tüketim mali ithalatlarında yaşanan artış kurdaki yükselişine rağmen toplam ithalatın yılbaşına göre artış yaşamasına sebep oldu. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise, Nisan ayında geçen yılki %64.7 oranından %73’e yükseldi. Bu gelişmede, ihracatın geçen yılın aynı dönemine göre belirgin bir değişim göstermemesine karşın, ithalatın %11.1’lik azalış kaydetmesi etkili oldu.

Türkiye’nin gerçekleştirdiği dış ticaret gelişimine döviz türü cinsinden bakıldığında, yapılan toplam ithalatta dolar cinsinin ağırlıkta olduğu; ihracatta ise toplam ihracatın %41’ini euro cinsi oluştururken, %52’sini dolar cinsinin oluşturmasına karşın Avrupa’ya yapılan ihracatın ABD’ye yapılandan daha fazla olması sebebiyle eurodaki

hareketlerin ihracatımız üzerinde belirleyici olduğu görülüyor. Bu bağlamda, Euro/dolar paritesi ile ihracat fiyatlarının aynı yönlü olduğu düşünöldüğünde paritede yaşanan gerilemenin Ocak ayı itibarıyla ihracatımızda yaşanan gerilemede belirleyici olduğu söylenebilir. Bununla birlikte Euro Bölgesi'nde gerileyen petrol fiyatlarının da etkisi ile ilk çeyrek büyümesi beklentilerin üzerinde gerçekleşse de toparlanmanın henüz gerçekleşmemiş olması Bölge'nin Türkiye ile yaptığı ticareti de sınırlandırmasında etkili oluyor. Bu durumun yanı sıra, kurdaki yükselişe rağmen ihracatımızın beklenen düzeye henüz ulaşmamış olmasında petrol ihraç eden Ortadoğu ülkelerinde ve Rusya'da yaşanan sıkıntılar sebebiyle söz konusu ülkelerin gelirlerinde azalış yaşanması da belirleyici olan bir diğer faktör oldu. Öte yandan enerji ithalatında miktar bazında gerileme olmamasına karşın, gerileyen petrol fiyatlarının etkisi ile petrol ithalatının toplam ithalat üzerindeki yükünün Nisan ayında da hafiflemeye devam ettiği görülüyor.

Haftalık Veri Takvimi (01-05 Haziran 2015)

Tarih	Ülke	Açıklanacak Veri	Önceki	Beklenti	
01.06.2015	Türkiye	İmalat PMI (Mayıs)	48.5	50.2 (açıktandı)	
	ABD	İmalat PMI (Mayıs)	53.8	53.8	
		ISM İmalat Endeksi (Mayıs)	51.5	52.0	
	Euro Bölgesi	İmalat PMI (Mayıs)	52.3	52.3	
		Almanya	İmalat PMI (Mayıs)	51.4	51.4
	Fransa	İmalat PMI (Mayıs)	49.3	49.3	
	İtalya	İmalat PMI (Mayıs)	53.8	53.5	
	Japonya	İmalat PMI (Mayıs)	50.9	--	
	02.06.2015	ABD	ISM New York Endeksi (Mayıs)	58.1	--
			Fabrika Siparişleri (Nisan)	%2.1	-%0.1
Euro Bölgesi		Çekirdek TÜFE (Mayıs, y-y)	%0.6	%0.7	
		ÜFE (Nisan, a-a)	%0.2	%0.1	
Almanya		İşsizlik Oranı (Mayıs)	%6.4	%6.4	
İngiltere		M4 Para Arzı (Nisan, a-a)	%0.3	--	
03.06.2015		Türkiye	TÜFE (Mayıs, a-a)	%1.63	%0.75
	ÜFE (Mayıs, y-y)		%4.8	--	
	ABD	Hizmet PMI (Mayıs)	56.4	56.5	
		Dış Ticaret Dengesi (Nisan)	-51.4 Milyar Dolar	-44.3 Milyar Dolar	
		ADP Özel İstihdam (Mayıs)	169 Bin Kişi	198 Bin Kişi	
	Euro Bölgesi	Perakende Satışlar (Nisan)	-%0.8	%0.6	
		İşsizlik Oranı (Nisan)	%11.3	%11.2	
	Almanya	Hizmet PMI (Mayıs)	53.3	53.3	
		Hizmet PMI (Mayıs)	52.9	52.9	
		Fransa	Hizmet PMI (Mayıs)	51.6	51.6
		İtalya	İşsizlik Oranı (Nisan)	%13.0	--
		İngiltere	Hizmet PMI (Mayıs)	59.5	59.1
		Japonya	Hizmet PMI (Mayıs)	51.3	--
		04.06.2015	Türkiye	Reel Efektif Döviz Kuru (Mayıs)	102.62
	ABD		Haftalık İşsizlik Maaşı Başvuruları	282 Bin Kişi	275 Bin Kişi
	Fransa		İşsizlik Oranı (1. çeyrek)	%10.4	%10.4
	İngiltere		Merkez Bankası (BOE) Toplantısı	--	--
05.06.2015	ABD		Tarımdışı İstihdam (Mayıs)	223 Bin Kişi	224 Bin Kişi
		İşsizlik Oranı (Mayıs)	%5.4	%5.4	
	Euro Bölgesi	GSYH (1. çeyrek, y-y, öncül)	%1.0	%1.0	
		Fransa	Dış Ticaret Dengesi (Nisan)	-4,575 Milyon Euro	-3,950 Milyon Euro